

Stipe Božinović Mador

Josip Babin

Lidija Vlahović

ELEMENTI I KRITERIJI OCJENJIVANJA – PREDUVIJET KVALITETE RADA U NASTAVI TJELESNE I ZDRAVSTVENE KULTURE

1. UVOD

Ocjenjivanje je postupak kojim se na ugovoreni način izražava uspjeh učenika ili ocjenjivanje učenika je postupak kojim se na način utvrđen propisima prati njegov odgojno-obrazovni razvoj i određuje razina koju je u tome postigao (Findak, 1999.).

Učinkovito ocjenjivati učenika, pretpostavlja postojanje točno određenih elementa i kriterija vrednovanja koji će omogućiti valjan uvid u stvarno stanje antropoloških obilježja, motoričkih znanja i motoričkih postignuća učenika. Prema tome, ocjenjivanje u tjelesnoj i zdravstvenoj kulturi mora se provoditi tako da ocjena bude ogledalo konkretnog stanja učenika, mjerilo njegove vrijednosti i odraz njegove osobnosti (Findak, 1999.). Problem ocjenjivanja u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture predmet je čestih rasprava na stručnim skupovima koje organizira Zavod za školstvo, a najčešća pitanja koja se nameću su: *što ocjenjivati, kako odrediti kriterije ocjenjivanja, organizacija ocjenjivanja, ocjenjivanje učenika oštećena zdravlja, kako ocijeniti teorijska znanja i dr.*

Osposobljavanje učitelja i nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture za učinkovitu izradu i uporabu testova za procjenu motoričkih znanja, postignuća i sposobnosti, te prilagođavanje istih materijalnim uvjetima rada, predstavlja važan čimbenik u podizanju razine kvalitete rada u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture.

Cilj ovog istraživanja je napraviti pregled učestalosti korištenja elemenata i kriterija ocjenjivanja u radu nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture na području Republike Hrvatske, te u kolikoj su mjeri s time upoznati ostali subjekti u odgojno-obrazovnom procesu (*učenici, razrednici, roditelji*).

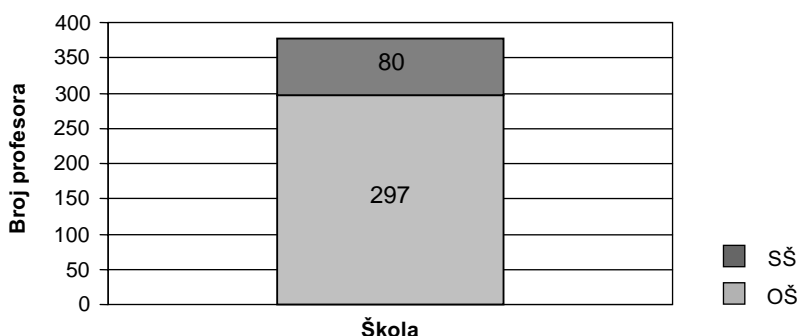
2. METODE RADA

Istraživanje je provedeno na uzorku od 377 ispitanika, učitelja i nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture u osnovnim i srednjim školama na području Republike Hrvatske, a na osnovi anketnog upitnika Zavoda za školstvo Republike Hrvatske Podružnica Split.

Anketni upitnik obuhvatio je sljedeće podatke: škola (*srednja / osnovna*), županija, godine radnog staža u struci (*do 5 god., do 10 god., do 15 god. i do 20 i više*), koriste li elemente i kriterije pri ocjenjivanju motoričkih znanja, motoričkih postignuća, motoričkih sposobnosti, funkcionalnih sposobnosti i odgojnih učinaka rada. Također, anketni upitnik sadržavao je i pitanja o tome jesu li učenici, razrednici i roditelji upoznati s elementima i kriterijima ocjenjivanja predmetnog nastavnika.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Na anketni upitnik ukupno je odgovorilo 287 (76 %) učitelja osnovnih i 80 (24%) nastavnika srednjih škola (graf 1).

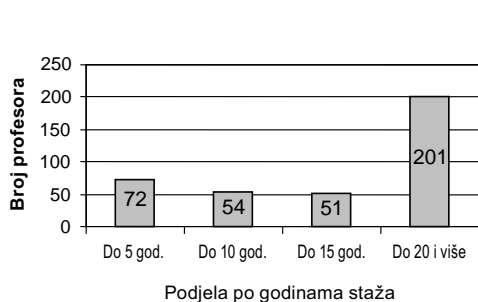

Graf 1. Ukupan broj anketiranih škola

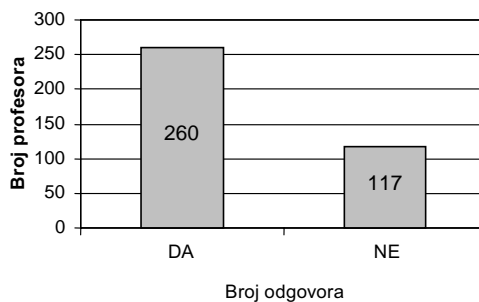
Analiza podataka pokazuje da je broj učitelja i nastavnika koji su odgovorili na upitnik po godinama radnog staža sljedeći: do pet godina rada 72 (19.1%) učitelja ili nastavnika, do 10 godina 54 (14.3%) učitelja ili nastavnika, do 15 godina 51 (13.3%) učitelja ili nastavnika, a čak 201 (53.3%) učitelja ili nastavnika od 20 i više godina radnog staža (graf 2.).

Izrađene elemente i kriterije za provjeru motoričkih znanja posjeduje 260 (69%) učitelja i nastavnika, a 117 (31%) to nema (graf 3.), dok u slučaju motoričkih postignuća rezultati pokazuju da 287 (76.1%) učitelja i nastavnika posjeduje navedene kriterije, a 90 (23.9%) ih ne posjeduje (graf 4.). Nadalje, rezultati ukazuju da 282 (74.8%) učitelja i nastavnika ima izrađene elemente i kriterije ocjenjivanja za provjeru motoričkih sposobnosti, a 95 (25.2%) nema (graf 5.). Kod funkcionalnih sposobnosti anketa pokazuje da 258 (68.4%) učitelja i nastavnika posjeduje razrađene elemente i kriterije ocjenjivanja, dok 119 (31.6%) to nema (graf 6.). Za provjeru odgojno-obrazovnih zadaća 251 (66.6%) učitelj i nastavnik koristi izrađene elemente i kriterije ocjenjivanja, dok ih 126 (33.4%) to ne koristi (graf 7.).

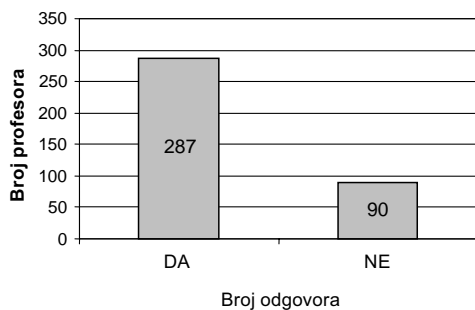
Rezultati pokazuju da u 291 (77.2%) slučaju razrednici nisu upoznati s elementima i kriterijima ocjenjivanja učitelja i nastavnika, dok u 86 (22.8%) slučajeva razrednici poznaju elemente i kriterije ocjenjivanja (graf 8.). Broj učitelja i nastavnika koji su upoznali roditelje s navedenim elementima ocjenjivanja je još manji, te iznosi 53 (14%). U 324 (86%) slučaju roditelji nisu upoznati s elementima i kriterijima ocjenjivanja (graf 9.).

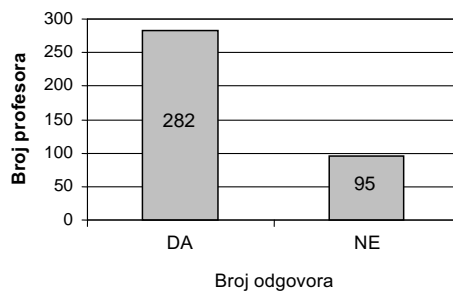
Graf 2. Godine radnog staža

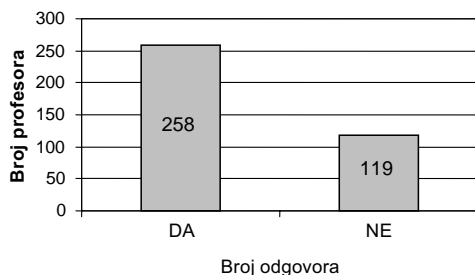
Graf 3. Motorička znanja

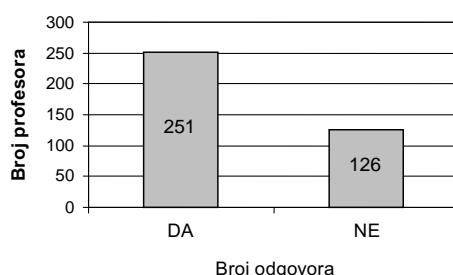
Graf 4. Motorička postignuća

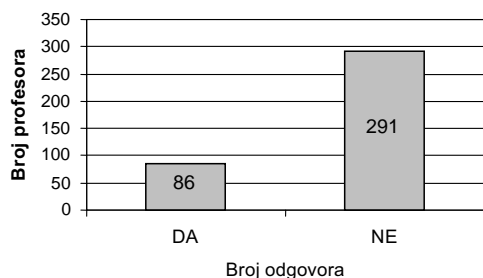
Graf 5. Motoričke sposobnosti

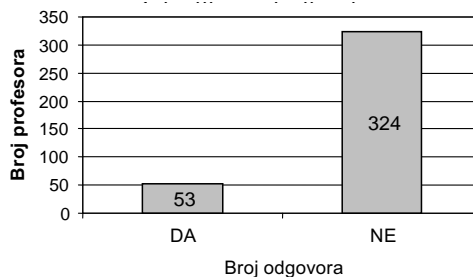
Graf 6. Funkcionalne sposobnosti

Graf 7. Odgojno-obrazovne zadaće

Graf 8. Razrednici upoznati s elementima i kriterijima ocjenjivanja

Graf 9. Roditelji upoznati s elementima i kriterijima cjenjivanja

4. ZAKLJUČAK

Na uzorku od 377 ispitanika, učitelja i nastavnika tjelesne i zdravstvene kulture na području Republike Hrvatske, uporabom anketnog upitnika ispitana je učestalost korištenja elemenata i kriterija ocjenjivanja motoričkih znanja, motoričkih postignuća, motoričkih i funkcionalnih sposobnosti te odgojnih učinaka rada. Analizom rezultata utvrđena je zadovoljavajuća učestalost korištenja svih navedenih kriterija. Također, istraživanje je pokazalo nedovoljan stupanj upoznatosti ostalih subjekata odgojno-obrazovnog procesa s elementima i kriterijima ocjenjivanja u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture.

Moguće je zaključiti, da bi jasni i transparentni elementi i kriteriji ocjenjivanja učenicima, razrednicima i roditeljima, u velikoj mjeri razjasnili postupke vrednovanja učenikova rada u nastavi tjelesne i zdravstvene kulture te omogućili stvaranje preduvjeta za samopraćenje, samokontrolu i samovrednovanje kao imperativ odgojno-obrazovnog rada. Očito, ako se ocjenjivanje provodi tako da objektivno klasificira uspjeh svakog učenika, onda ocjenjivanje može ispuniti svoju funkciju, a to uz ostalo znači da može postati i biti jak motivacijski faktor i snažno sredstvo stimulacije i to zato što takvo ocjenjivanje i ocjena omogućava ne samo nastavniku nego i učenicima da objektivno ili objektivnije sude o svom radu, rezultatima svoga rada i napretka, što svim sudionicima nastavnog procesa istodobno omogućava da lakše proniknu u uzroke eventualnih nedostataka, prema potrebi ih otklone, a sve to radi postizanja što boljeg uspjeha u daljnjem radu (Findak, 1989.).

Znači, kvalitetno izrađeni i metodički oblikovani elementi i kriteriji ocjenjivanja znatno bi unaprijedili kvalitetu rada, uklonili brojne dvojbe, te olakšali rad učiteljima i nastavnicima.

5. LITERATURA

1. Findak, V. (1989.). Metodika tjelesne i zdravstvene kulture. Priručnik za nastavnike razredne nastave. Školska knjiga, Zagreb.
2. Findak, V. (1999.). Metodika tjelesne i zdravstvene kulture. Priručnik za nastavnike tjelesne i zdravstvene kulture. Školska knjiga, Zagreb.
3. www.mzos.hr
4. www.zzs.hr